

Paakkasen Sanomat

Virolaisen sukuseuran lehti No 54

2/2025

Hyvät sukulaiset, ystävät ja sukuseuramme jäsenet

Vuosi on jälleen kääntymässä kohti loppuaan. Joulun on jälleen täällä – aika, jolloin pysähdymme hetkeksi arjen kiireen keskellä ja annamme mielen täyttyä lämmöstä ja kiireettömyydestä.

Jouluna voimme myös pysähtyä muistamaan heitä, jotka ovat ennen meitä rakentaneet tämän suvun perustan. Meidän tehtävämme on pitää tuo tarina elossa ja siirtää sitä eteenpäin, tuleville sukupolville.

Sukuseuramme ei ole vain nimi tai perinne – se on yhteisö, joka yhdistää meidät yli vuosien ja rajojen. Meitä saattaa erottaa matka tai elämäntilanne, mutta tavallaan olemme kuitenkin yhdessä, kuulumme samaan tarinaan.

Olkoon tämä joulun aika meille mahdollisuus pysähtyä ja viettää aikaa läheisten seurassa.

Toivotan teille kaikille rauhallista ja iloista joulua sekä hyvää vuodenvaihdetta.

Lämpimin terveisin

Katariina

Vuodenkierto ja vuotuisperinteet

Joulu

aattolohko, uunipuuro, piirakat ja kukot

Uusivuosi

keskityttiin tulkitsemaan uuden vuoden en-
teitä

Loppiainen

karjalanpiirakat ja munavoi

Laskiainen

laskiaisrokka herneistä ja siansorkista

Pääsiäinen

lampaanpaisti, karjalanpaisti, pääsiäisleipä,
keitetyt kananmunat ja pasha

Syyskestit

tappaisrokka, tappaispaisti ja lihahyytelö

Mikkelinpäivä, Kekri

lammaspaisti eli Mikkelkaali: lampaanlihaa si-
sältävä kaalikeitto

Etsi ja löydä suvun jouluperinteitä

- Laita kuppi glögiä tulemaan ja haastattele vanhempaa sukulaista hänen lapsuuden jouluperinteistään.
- Kaiva esiin vanhat joulukortit ja katso, löydätkö vihjeitä sukusi historiasta lähettäjistä.
- Sytytä kynttilä edesmenneiden sukulaistesi muistolle ja kerro heidän tarinoitaan ääneen.
- Järjestä jouluinen aartenetsintä, jossa vihjeet liittyvät sukusi historiaan.
- Valmista perinteinen jouluateria ja kerro sen historiasta perheellesi.
- Lue jouluevankeliumi ja/ tai laula jokin tuttu jouluvirsi (esim Enkeli taivaan Vk 21) ja keskustelkaa miten uskonto on vaikuttanut sukusi perinteisiin.

Porkansaari ja Anna Porkan sukuhaara

Porkansaari sijaitsee noin 6 km Viipurin keskustasta luoteeseen Viipurinlahdella. Viikinkien aikaan noin 800-luvulla varjaagikauppiat nimesivät useita tuon seudun paikkoja skandinaavisilla paikannimillä. Ruotsinvallan aikana ruotsinkieliset nimet yleistyivät. Porkansaarta kutsuttiin vuonna 1546 Brun Saar tai Brunsarj nimillä. Brunsaaaren torpan omistaja oli vuonna 1661 Porck-niminen henkilö. Siitä missä vaiheessa Porkansaari nimitys on otettu vakiintuneesti käyttöön ei ole ihan tarkkaa tietoa. Vuonna 1720 asiakirjoissa mainitaan Porkansaareessa olleen kaksi taloa. Nämä kaksi kantatilaa jaettiin kumpikin neljään osaan vuonna 1836. Näistä yksi talo oli nimeltään Pellonpää, josta myös Anna Porkan sukuhaara on lähtöisin. (1)

Pellonpää

Porkansaareessa elettiin pääosin maata viljellen ja kalastaen. Välillä piipahdettiin Viipurissa ja muissa lähiseudun kaupungeissa. Viipuriin kuljettiin laivalla, joka oli lyhin reitti ja laivaliikenne oli vilkasta. Viljaa ja kalaa myytiin Viipurissa kalarannassa tai kauppahallissa. Omaa koulua saarella ei ollut, vaan koulua käytiin naapurikylä Kiiskilän koulussa noin 4 km päässä. Ensimmäinen oma kauppa Porkansaareen avattiin 1915. Sähköt saareen tuli vuonna 1936. (1)

Oma nuorisoseura Porkansaaren perustettiin vuonna 1902, joka väistyi vuonna 1907 työväenyhdistyksen tieltä. Työväenyhdistyksen yhteyteen perustettiin oma urheiluseura Rannan pojat. Päälajeja oli voimistelu ja kesäisin yleisurheilu. Siihen aikaan tansseissa käyminen oli suosittua, koska tanssilavoja oli lähiseudulla paljon. Suurimmillaan 1930-luvulla saaren väkiluku oli 250. Saaren pinta-ala oli noin 185 ha. Enimmillään Porkansaareessa oli noin 50 taloa. Siellä oli myös kesähuvila-asutusta. (1) Anna Porkan (os. Virolainen) sukuhaara

Virolaisen suvussa sai alkunsa, kun Petteri Virolaisen ja Liisa os. Hämäläisen tytär Anna lähti emännäksi Porkansaareen. Annasta tuli syksyllä 1879 Juho Porkan vaimo ja Porkansaaren edellä mainitun Pellonpään talon emäntä. Kun Anna tuli Porkansaareen, hän oli juuri seitsemäntoista vuotta täyttänyt, kaunis nuori nainen. Tarinan mukaan Juho-sulhasen nuorempi veli Pietari sanoi Annan nähtyään veljelleen ”Tuos riittää emäntää meil molemmiil”. Niin siinä sitten kävikin. Kymmenen avioliittovuoden jälkeen Juho menehtyi 39-vuotiaana. He ehtivät saada Annan kanssa yhdessä viisi lasta, joista esikoinen oli isoisoisäni Anton Porkka, joka syntyi vuonna 1881. Juhon kuoltua Anna oli muutaman vuoden leskenä ja avioitui sitten Juhon veljen Pietarin kanssa ja he saivat vielä neljä lasta, joista kaksi jäi eloon. (2)

Porkat asuivat suurperheenä Pellonpään talossa vuoteen 1922. Silloin perheeseen kuului kaikkiaan 32 henkeä. Kun taloon oli tulossa viides miniä, katsottiin että joukko on kasvanut niin suureksi, että parempi hajottaa suurperhe. Anton jäi perheineen Pellonpään taloon. Muut neljä veljestä vaimoineen ja lapsineen muuttivat omiin taloihinsa, mutta kaikki aivan vanhan kodin naapuriin. (2)

Pellonpäässä elettiin suurperheen elämää, rahat olivat yhteiset ja perheenjäsenten tilipussit esimerkiksi lautatarhalta kerättiin perheen yhteiseen rahakirstuun. Naiset tekivät navettatöitä, tupatöitä ja laittoivat ruokaa. Lapsetkin osallistuivat omalla panoksellaan työntekoon kyvykkyyden mukaan. Miehet kalastivat verkoilla ja rysillä. Talvisaikaan kudottiin rysiä. Pellonpään talo oli hyvin omavarainen. Omasta takaa saatiin kaikki peruselintarvikkeet. (2)

Anton, Kristiina ja lastenlapset Kerttu ja Erkki kesällä 1934

Maanviljelijä Anton avioitui lokakuussa 1906 Kristiinan os. Håkänen kanssa. He saivat neljä lasta, kolme tytärtä ja yhden pojan.

Lyydian lapset Kerttu ja Erkki Pellonpään pihalla. Vasemmalla vaa-teaitta ja oikealla maitoaitta

Perheen poika, Mikko, syntyi 1910 ja hän oli iso-isäni. Mikon muistan erittäin hyvin, koska hän eli pitkän elämän ja nukkui pois vuonna 2003 93-vuotiaana. Hän silloin tällöin muisteli ääneen mukavia aikoja Porkansaareissa, kesäisiä uintiretkiä, kalastusta ja työmatkaa 5 km päähän Uraan satamaan, jossa hän leimasi ja kantoi lautoja. Hän teki työmatkan soutuveneellä ja joskus tarrautui airolla moottoriveneeseen, jotta matka sujui kevyemmin. Nuorena miehenä hän tapasi myös tulevan puolison Annan, joka asui Tervajoella Viipurin lähellä. He avioituvat Viipurin tuomiokirkossa vuonna 1937, häät olivat kuulemani mukaan melko suuret. Anna työskenteli parturi-kampaamossa Viipurin keskustassa. Samoihin aikoihin poliittinen epävarmuus Suomessa oli kasvamaan päin, kunnes syksyllä 1939 syttyi talvisota ja evakkoon lähtö tuli joulukuussa junalla Tienhaaran asemalta. Antonin olen kuullut sanoneen ennen talvisodan alkua, että ”kunpa täältä ei vain tarvitsisi muuttaa pois”. Kuitenkin näin tapahtui ja Anton sairastui ja menehtyi tuona kyseisenä surun vuonna joulukuussa 1939.

Porkansaaresta lähdettiin evakkoon eripuolille eteläistä Suomea. Isovanhempani Mikko ja Anna menivät Tampereelle evakkoporukan mukana ja aloittelivat elämää siellä. Siellä he saivat ainoan lapsensa, pojan, Ossin, joka oli isäni. Hän syntyi Tampereella vuonna 1941.

Kuten vaiherikkaasta historiastamme tiedämme, toivo paluusta Karjalan alueelle heräsi uudelleen, kun jatkosodan aluksi Suomi sai vallattua menetetyt alueet hetkeksi takaisin.

Pellonpään sodan jäljiltä osittain korjattu talo 1942-1943. Oikealla Elna, keskellä Kristiina ja vasemmalla Antonin sisko Ida

Silloin monet karjalaiset muuttivat takaisin kotiseudulle paluun toivossa. Niin Mikko, Anna ja Ossin muuttivat muutaman kilometrin päähän Viipurin keskustasta pieneen kerrostaloon vuonna 1942. Mutta muutama vuosi myöhemmin kesällä 1944 lopullinen evakkoon lähtö tapahtui. He asettuivat taas Tampereelle ja tällä kertaa pysyvästi ja asuivat aluksi pienessä työläisasunnossa yksiössä, jossa keittiö jaettiin useamman perheen kesken. Ja siitä pikkuhiljaa saivat asuinoloja vähän parannettua. Oma elämäni alkoi Helsingissä vuonna 1973, kun Ossi ja hänen vaimonsa Riitta asuivat siellä ennen kuin muutettiin Jyväskylään noin vuotta myöhemmin.

Kerran olen itsekin päässyt käymään Porkansaareissa vuonna 2002. Eihän siellä enää rakennuksia pystyssä ollut, lähinnä metsää ja muutama säilynyt kivijalka. Kiiskilän koulu oli vielä pystyssä ja se toimi paikallisten leirikeskukseksi. Sinne pääsimme pistäytymään. Toivottavasti sinne taas joskus pääsisi käymään, tosin tämänhetkessä maailmantilanteessa ei matkoja noille seuduille voi tehdä.

Lähteet:

- 1) Viipurin maalaiskunnan Porkansaaren kylä aikojen saatossa, toim. Stig Jaatinen, Helsinki 1992
- 2) Paakkasen Sanomat 1/1996, Pirkko Vahvelaisen kirjoitus Porkansaaresta

Kuvat: Unto Siirannon sukuseuran käyttöön luovutamat kokoelmat

Jani Porkka

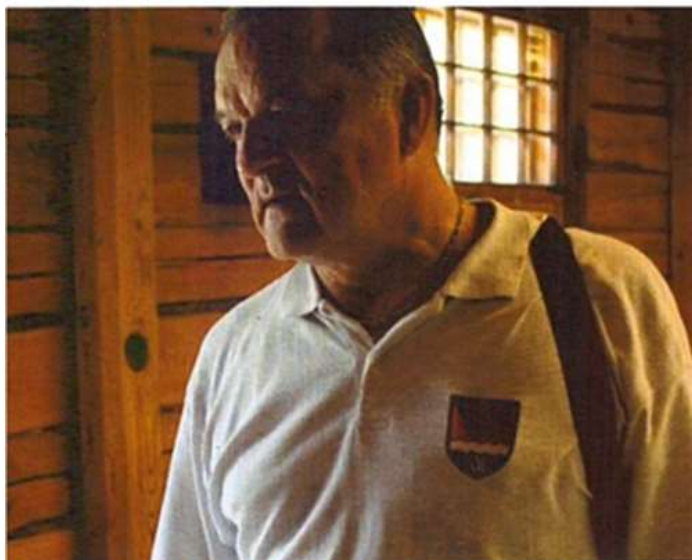
Virolaisen sukuseuran hallitus, Anna Porkan sukahaara

Hyvät sukulaiset,

Tänä syksynä sukuseuramme kohtasi suru-uutinen. Yksi seuramme keskeisimmistä henkilöistä, Pekka Hämäläinen, on poissa. Hän menehtyi 27.8. pitkään edenneen sairauden seurauksena. Hän oli kuollessaan 75-vuotias.

Pekka syntyi 20.1.1950 Tampereella. Pekan vanhemmat olivat Kauko Hämäläinen Yläsommeesta ja Anja Kaarina os. Manninen Jääskestä. Pekan sukujuuret olivat isän puolelta Anna Urosen suuhaarassa ja perheeseen kuului hänen lisäksi sisar Riitta.

Pekka yllään itse suunnittelemansa Sukuseuran pikeepaita

Pekka kävi koulun Tampereen Klassillisessa Lyseossa josta pääsi ylioppilaaksi vuonna 1971.

Varusmiespalvelun jälkeen Pekka meni Kadettikoulun pääsykokeisiin ja sotilasura alkoi siitä. Hän valmistui luutnantiksi v 1976.

Upseerin virkauralla hän toimi monissa tehtävissä mm. RUK:ssa, Kadettikoulussa ja Uudenmaan Sotilasläänin Esikunnassa. Pekka ylennettiin vuonna 1999 everstiluutnantiksi.

Tästä viimeisestä tehtävästään hän jäi reserviin vuonna 2003.

Eläkkeelle jäätyään hän asettui asumaan syntymä- ja koulukaupunkiinsa Tampereelle, jossa asuivat myös vanhempansa, sisarensa ja sisaren kaksi tytärtä perheineen. Perheettömänä hänelle jäi huomattavasti enemmän aikaa harrastuksille ja hän itse kertoikin olleensa mukana ainakin 10 yhdistyksessä tai vastaavassa, joissa hän pyrki tekemään muutakin kuin vain maksamaan jäsenmaksun. Pekka matkusteli paljon ja innokkaana penkkiurheilijana seurasi aktiivisesti urheilua niin paikan päällä kuin viestimistäkin.

Pekka oli mukana sukuseuramme toiminnassa heti sen perustamisesta lähtien. Hän toimi seuramme pitkäaikaisena jäsenenä, sitten vuodesta 1993 isänsä varajäsenenä hallituksessa ja sen jälkeen vuodesta 2007 rinnallani hallituksen varapuheenjohtajana lähes kuolemaansa asti.

Pekka oli erityisen keskeinen toimija Paakkasen sanomien toimituksessa. Sen kuva- ja tekstimateriaalien keräyksessä hän kulki lähes lönnrothmaisesti kuvienkeruumatkoilla teidän valokuva-arkistoissanne.

Pekka Hämäläisen elämäntyötä kunnioittaen ja kiittäen

Virolaisen sukuseura

Markku Virolainen